

NOTA VAN BEANTWOORDING
Toetsingskader Windenergie Groote Lindt

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	3
2.	CONCLUSIE	3
3.	INSPREKERS	4
4.	ALGEMEEN	8
5.	GELUID	8
5.1	Geluidsbelasting	8
5.2	Laagfrequent geluid	11
6.	SLAGSCHADUW	14
7.	VEILIGHEID	17
8.	LANDSCHAP	19
9.	ECOLOGIE	20
10.	FINANCIËLE SCHADE	21
11.	ALTERNATIEVEN VOOR WINDENERGIE GROOTE LINDT	23
12.	DIVERSIE REACTIES	24
12.1	Vergunningen	24
12.2	Eigendom	24
12.3	Communicatie	25
12.4	Afstand tot woningen	26
12.5	Bewonerscomité	27
12.6	Financiële participatie	28
12.7	Maatwerkregeling	29
12.10	Haalbaarheidsstudie	30
12.11	Betrokkenheid gemeente	31
12.12	Bewonerscoöperatie	31
12.13	Bedrijfsactiviteiten	32

1. Inleiding

In opdracht van de gemeenteraad is een concept toetsingskader opgesteld. Met dit toetsingskader legt de gemeente haar eigen voorwaarden en eisen vast waaronder eventuele plaatsing van windmolens op Groote Lindt mogelijk is. Hierin staan eisen over communicatie, participatie, compensatie en hoe om te gaan met geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Het toetsingskader omschrijft als startpunt de wettelijke kaders, maar eist van een initiatiefnemer om in overleg met omwonenden en buurtbedrijven tot maatwerk te komen.

Het concept toetsingskader is op 8 september 2015 besproken in de gemeenteraad. De reacties van de gemeenteraad zijn verwerkt in het concept toetsingskader. Voordat het toetsingskader wordt vastgesteld heeft deze ter inzage gelegen van 23 september tot 4 november 2015. Tijdens deze periode kon een ieder zijn inspraakreactie over het toetsingskader kenbaar maken. Ook hebben in deze periode nog twee informatiebijeenkomsten plaats gevonden waar inwoners geïnformeerd zijn over de uitgangspunten van het toetsingskader.

In totaal zijn 46 inspraakreacties ontvangen. Verschillende reacties waren in essentie gelijk met verschillende bewoordingen. Ten behoeve van de leesbaarheid en om niet een hele dikke antwoordnota te krijgen zijn alle inspraakreacties geordend en samengevat op thema. Enkele inspraakreacties zijn buiten de termijn binnengekomen, maar wel meegenomen in de Nota van Beantwoording. Per thema is de gemeentelijke reactie op de inspraakreactie gegeven. Indien de inspraakreactie aanleiding geeft tot het aanpassen van het toetsingskader of de onderzoeken, is dit in de conclusie per onderwerp aangegeven. Dit heeft geresulteerd in voorliggende Nota van Beantwoording. Naast de inspraakreacties zijn 743 handtekeningen verzameld in een petitie tegen de Provincie. De titel van de petitie is 'Geen windmolens op Groote Lindt Zwijndrecht' en er wordt dringend verzocht om alternatieven te zoeken buiten dit gebied. Een gelijke petitie op internet is door 229 mensen ondertekend.

Hoofdstuk 3 bevat de lijst met insprekers. Elke reactie heeft hier een nummer gekregen. Per thema is aangegeven welke insprekers een reactie hebben gegeven over het betreffende thema.

2. Conclusie

Op basis van de inspraakreacties hebben wij in deze Nota van beantwoording antwoord gegeven op de vragen en aan willen geven hoe dit tot aanpassingen in het toetsingskader windmolens Groote Lindt zou leiden, vermits wij door zouden gaan met het proces om uitvoering te geven aan de Provinciale opgave.

De reacties op het concept toetsingskader kunnen voor wat betreft de inhoudelijk-technische aspecten (geluid, slagschaduw, afstand etc.) binnen de wettelijke kaders en met aanscherping van het toetsingskader worden afgevangen. Dit is verwerkt in deze nota.

De meeste inspraakreacties zijn uitspraken tegen windmolens op Groote Lindt in het algemeen. Deze kunnen niet verwerkt worden in het toetsingskader windmolens Groote Lindt waarin de randvoorwaarden voor plaatsing van windmolens vastgelegd worden, maar zijn wel in de verdere afweging meegenomen.

Vervolgens is uitgebreid stilgestaan bij het aantal afwijzende reacties. Hoe moet geoordeeld worden over het draagvlak onder onze bewoners? De duurzaamheidsdoelstelling is erg belangrijk, maar hoe wegen we deze af tegen de ongerustheid die er is bij veel inwoners, vooral in de omgeving van Groote Lindt? Kan de Provinciale opgave feitelijk wel gerealiseerd worden nu er niet gebleken is van grondeigenaren of -huurders/pachters die hun medewerking aan plaatsing van windmolens willen verlenen? Is het niet verstandiger om te zien naar alternatieven die minder of niet belastend zijn voor bedrijven en bewoners?

Er is een intentieafspraken getekend tussen Zwijndrecht en de Provincie om aan de Provinciale opgave te werken. Als vervolg daarop heeft een locatieverkenning plaatsgevonden en is gewerkt aan een toetsingskader. Nu we weten hoe binnen de Zwijndrechtse gemeenschap hierover geoordeeld wordt, staan we voor de vraag: gaan we hiermee door ondanks veel ongerustheid en verzet of komen we tot de conclusie dat het beter is met dit traject niet verder te gaan?

Bij het beantwoorden van deze vraag is niet alleen een afweging op alle inhoudelijk-technische aspecten gemaakt, maar heeft het de emoties en het ontbreken van draagvlak uit de samenleving zwaar meegewogen. Zowel maatschappelijk draagvlak als de medewerking van grondeigenaren is essentieel voor de invulling van de Provinciale opgave.

Alles afwegende, is het niet verstandig om windmolens op Groote Lindt te realiseren, waarbij we de belangen van onze bewoners een zwaar gewicht hebben toegekend. Dit betekent dat wij geen uitvoering kunnen geven aan de opgave van de Provincie om 6 MW aan windenergie op Groote Lindt te realiseren.

De duurzaamheidsopgave van Zwijndrecht blijft onverkort bestaan. Dit betekent dat het noodzakelijk is om te zien naar alternatieve mogelijkheden. Hieraan zal in de komende tijd hard en creatief gewerkt moeten worden.

3. Insprekers

Nr	Naam	Adres
1	L. Oostlander	Dorpsstraat 149
2	Fam. Maaskant	Reigerstraat 40
3	J. Reijkerkerk	
4	L. van Nobelen	Reigerstraat 2
5	R. Vink	
6	Duurzaamheidsplatform Zwijndrecht	
7	C.P. Weber	Develweg 12
8	Rijkswaterstaat	
9	W. Peiman	
10	T.P. Huisman	
11	M.J. de Graaf	IJsvogelplein 151
12	Fam. M.P. Hartog	Titia Gorterstraat 14
	Fam. M.E. Hartog	Klaproosstraat 15
13	M. en A. Punt	IJsvogelplein 104
14	E.M. Schreduer - de Hoog	
15	N. Capelle	Ds. D.A. van den Boschstraat 11
16	Fam. Postema	Lindeweg 7
17	H. en M. Schuil	Walraven van Hallstraat 36
18	J. Hurkmans	
19	M. van Twist - de Graaf	Lindtsedijk 79
20	Fam. Hams	Walraven van Hallstraat 42

	Fam. Baert	Walraven van Hallstraat 38
	Fam. Los	Walraven van Hallstraat 44
	Fam. Verwaard	Lindtsebenedendijk 101
	B. van Eijsden	Gerrit Kögelerstraat 14
	Fam. Pluis	Walraven van Hallstraat 40
21	K. Lieveense	W. Schipperweg 9
22	G. van Woerkom	Rijnestein 22
23	P. Speelman	
	A.M. Vink	Kinkelenburg 22
	E.M. Enis	Kinkelenburg 24
	A. Mels	Laan van Nederhoven 152
	L.T.L.C. Mels - Verweijlen	Laan van Nederhoven 154
	J.N. Boshuisen	Kinkelenburg 20
	P.J.K. Boshuisen	Kinkelenburg 20
	W.C. van den Boom	Hellenburg 2
	W.M. van den Boom - van Zanten	Hellenburg 2
	W. Stok	Kinkelenbos 46
	I. de Jong	Kinkelenbos 46
	A.P. Rook	Teilingen 2
	M.G. Rook - v.d. Helm	Teilingen 2
	J. van Dijk	Kinkelenburg 16
	J.W. van Dijk - Bieringa	Kinkelenburg 16
	M.C.J. Oosting	Kinkelenburg 12
	I.J. Speelman	Kinkelenburg 22
	Y. Dierick	Harseveld 14
	P.A. Dierick	Harseveld 14
	L. Dierick	Harseveld 14
	L. Teunissen	Zuilenstein 1
	O. de Bok	Zuilenstein 1
	E.M. Teunissen	Hellenburg 8
	A. Lansbergen - Engel	Geerestein 14
	E. Kolyen	Geerestein 16
	S. Rook	Teilingen 2
	J.N. Teunisse	Hellenburg 8
	B.J. van Veen	Duivenvoorde 2036
	T. Lansbergen	Geerestein 14
24	C. Stokvis & C. v.d. Walle	Prof. Mekelstraat 7
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 1
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 2
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 3
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 4
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 5
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 6
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 8
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 9
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 10
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 11
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 12
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 13
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 19
	de bewoners van	Prof. Mekelstraat 21
25	M. Dorsman	
26	A. Vat	Meerkoetstraat 62
27	D.S. Swart en A. Delil	IJsvogelplein 105
	M. Vermeulen	IJsvogelplein 106
	T. de Wit	IJsvogelplein 107
	E.N.A. Vermoen	IJsvogelplein 108
28	Burgemeester en wethouders Binnenmaas	

29	P.C. Boertje	
30	Swinhove Groep	Plantageweg 3
31	Houtgroep van Drimmelen BV	
32	Bewonerscomité LindtWindt	
	F. van Oorscot	
	M. van Ameijden	Titia Gorterstraat 11
	J. Jochems	Develweg 1
	J. van Leeuwen	WP Speelmanstraat 10
	M. van Leeuwen	WP Speelmanstraat 10
	W. Nouwen	Kortambachtlaan 36
	J-G. van Senden	Develweg 3
	E. Vermoen	Ijsvogelplein 108
33	T. Reijmers	Develweg 18
34	K. Gangelhof	Uilenvliet 8
35	Hr. en Mevr. Smol	WP Speelmanstraat 8
	Fam. Kraaijeveld	WP Speelmanstraat 12
	Fam. Boshamer	WP Speelmanstraat 17
	Hr. en Mevr. Buitendijk	WP Speelmanstraat 3
	Hr. en Mevr. van der Feest	WP Speelmanstraat 1
	Mevr. van Pelt	WP Speelmanstraat 6
	Hr. en Mevr. Versteeg	WP Speelmanstraat 9
	Fam. Verschure	WP Speelmanstraat 2
	Dhr. Asselman	WP Speelmanstraat 6
	Hr. en Mevr. de Lijster	WP Speelmanstraat 16
	Mevr. Clingendael	WP Speelmanstraat 15
	Fam. van Gorkum	Tita Gorterstraat 10
	Hr. en Mevr. de Haas	WP Speelmanstraat 20
	Fam. Beertema	WP Speelmanstraat 4
	Fam. Schenk	WP Speelmanstraat
	Hr. en Mevr. de Reus	WP Speelmanstraat 19
	Fam. de Visser	WP Speelmanstraat 23
	Fam. Stout	WP Speelmanstraat 21
	Fam. Tavaris	WP Speelmanstraat 27
	Fam. Pak	WP Speelmanstraat 32
	Fam. Ploeg	WP Speelmanstraat 28
	Hr. en Mevr. Gerritse	Titia Gorterstraat 2
	Fam. Abbas	Titia Gorterstraat 9
	Hr. en Mevr. van Herwijnen	Titia Gorterstraat 6
	Dhr. van Leeuwen	Gerrit Kögelerstraat 68
	Hr en Mevr. Aarts	Titia Gorterstraat 5
	Fam. de Vrede	WP Speelmanstraat 22
	Mevr. van der Graaf	WP Speelmanstraat 13
	Fam. van Pelt	WP Speelmanstraat 26
	Fam. Makiling	Titia Gorterstraat 15
	Mevr. v.d. Herik	Titia Gorterstraat 12
	Fam. Brilman	Titia Gorterstraat 7
	Fam. Bomas	WP Speelmanstraat 14
	Dhr. van Wingerden	WP Speelmanstraat 11
	Fam. Zwartbol	Prof. Mekelstraat 17
36	G.J. Klapwijk	Walraven van Hallstraat 16
37	Slooff Bedrijfsmiddelen BV	
38	R.J. van Berghem	
39	R.M. Schreuder	
40	K. van Dijk	Slangenburg 8
41	J.W. Havenaar	Titia Gorterstraat 15
42	M. Teuns	
43	B. Monsma	Spechtstraat 17
44	W. van Vught	Frits Vogelstraat 9
45	I. van Pelt	

46	Drechtste Wind	Wieldrechtse Zeedijk 94
-----------	----------------	-------------------------

4. Algemeen

Insprekers:

9, 14, 39, 44, 45

Samenvatting

Bovenstaande insprekers geven aan dat ze tegen de komst van windturbines zijn zonder specifieke bezwaren te noemen.

Reactie gemeente

De gemeente is zich ervan bewust dat de mogelijke komst van windturbines niet door iedereen als positief wordt ervaren. Echter, met de ondertekening van de intentieverklaring met de provincie Zuid-Holland, committeert de gemeente zich aan de opgave van de provincie om 6 Megawatt aan windenergie op land mogelijk te maken en wel op bedrijventerrein Groote Lindt.

Vanwege de bestaande bezwaren en zorgen heeft de gemeente ervoor gekozen het toetsingskader op te stellen. Op deze manier kan de gemeente de regie nemen over het proces waarin de windturbines gerealiseerd worden.

5. Geluid

5.1 Geluidsbelasting

Insprekers:

2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 40, 42, 43

Samenvatting

Bovenstaande insprekers hebben binnen dit thema een reactie gegeven. Insprekers zijn bezorgd over geluidsoverlast in omliggende woongebieden en de mogelijke gevolgen op de gezondheid en nachtrust die dat met zich meebrengt. Zij geven aan dat de geluidsnorm niet meetbaar is en dat er zorgen zijn over of de geluidsoverlast met betrekking tot de dominante windrichting is meegenomen.

Een aantal insprekers noemt hierbij de zorgen vanwege de reeds aanwezige geluidsdruk van het industrielawaai op Groote Lindt. Aangegeven wordt dat het industriegebied Groote Lindt nu al aan het maximum van de geluidsnorm zit. Als alternatief wordt verwezen naar Bakestein en Hoge Nesselolder omdat hier grotere afstanden tot omwonenden mogelijk is.

Specifieke opmerkingen en vragen over dit thema:

- *"Het effect van de overheersende windrichting op de geluidsbelasting is niet meegenomen".*
- *"Uit veel ervaringen van omwonenden van windturbines in Nederland blijkt dat de overlast fors groter is dan men verwachtte en dat deze overlast niet spoort met de vooraf verkregen informatie".*
- *"Achteraf valt er niet meer aan te scherpen aan de maximaal toelaatbare geluidsbelasting".*
- *"Woonwijken Kort Ambacht en Nederhoven ondervindt al genoeg overlast door het geluid afkomstig van de rijksweg A16, het spoor en het bedrijventerrein Groote Lindt".*

- *"Er is sprake van geluid dat zich over en door woningen verplaatst. Tevens kunnen gebouwen, die zich tussen de windmolens en woningen bevinden, het geluid weerkaatsten en daardoor verder verplaatsen dan de wettelijk toegestane afstand tussen bebouwing en windmolens".*
- *"Het is aan de initiatiefnemer om de angsten die er leven tegen vooral geluid, slagschaduw en horizonvervuiling weg te nemen dan wel goede afspraken te maken. Hiervoor geeft het toetsingskader genoeg mogelijkheden".*
- *"Hou rekening met invloed van andere locaties op het gebied van geluid en eventuele andere factoren".*
- *"Het effect van de dominante windrichting, west- zuidwest, is niet aangegeven".*
- *"De wettelijke geluidsnorm L_{den} 47 dB is niet meetbaar. Het is niet mogelijk om met een meting op de gevel van een woning te concluderen dat niet aan de norm voor geluid wordt voldaan. Rekenen met gemiddelde normen geeft geen goed overzicht van de impact. Het is niet reëel op veel overlast weg te strepen tegen periodes zonder overlast".*

Reactie gemeente

Windturbines maken geluid. Het geluid zal in de omgeving soms hoorbaar zijn. Of dit als "lawaaï" (=ongewenst geluid) moet worden beschouwd, is persoonsafhankelijk. In het geval van een concreet initiatief wordt de geluidbelasting op omliggende woningen onderzocht en gerapporteerd. In het onderzoek wordt apart gekeken naar het nachtelijk geluid en er wordt onderzocht welk effect dit kan hebben op de slaapverstoring. Er dient een dusdanige afstand tussen de windmolens en woonbebouwing te worden aangehouden dat er kan worden voldaan aan de geluidsnormen en eventuele aanvullende voorwaarden.

De wettelijke norm is uitgedrukt in 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night} . Dit betekent dat het gewogen gemiddelde van de dag-, avond- en nachtperiodes (afgekort: L_{den}) niet hoger mag zijn dan 47 dB(A). Daarnaast mag het gemiddelde geluidsniveau in de nachtperiode ter plaatse van woningen en andere gevoelige objecten niet hoger zijn dan 41 dB(A). Daardoor wegen hogere waarden veel zwaarder mee in het gemiddelde. De uit te voeren berekening houdt rekening met reflectie aan de bodem en hoge objecten. In de norm voor windturbinegeluid is cumulatie met andere geluidsbronnen (zoals industrie of wegverkeer) niet opgenomen.

Omdat de geluidsbron van een windturbine zich op grote hoogte bevindt, zal bij sterke wind het geluid pas op grotere afstanden de gevel van woningen raken als bij lichte wind. Echter het geluid is dan inmiddels ook verder afgezwakt. Woningen op kortere afstand van de turbine zullen derhalve bij hogere windsnelheden niet meer geluidsbelasting ervaren.

Het bevoegd gezag kan op grond van art. 3.14a lid 3 van het Activiteitenbesluit in een concreet geval een andere waarde voorschrijven, indien bijzondere lokale omstandigheden daartoe aanleiding geven. Wat deze bijzondere lokale omstandigheden zijn wordt niet nader genoemd in de toelichting bij het Activiteitenbesluit. Wel blijkt uit de praktijk dat deze lokale voorwaarden goed onderbouwd moet worden. Maatwerkvoorschriften worden opgenomen in een vergunning van een concreet project.

Strengere eisen ten aanzien van geluid dan de wettelijke norm beperkt de ontwikkelmogelijkheden van windenergie op Groote Lindt. Het resulteert in een lagere elektriciteitsproductie wat ten koste gaat van de rendabiliteit en perkt daarmee de mogelijkheden voor participatie en compensatie in. Groote Lindt is een gezondeer industrieterrein waarvoor hogere grenswaarden gelden ten aanzien van geluid dan voor windenergie.

Wanneer windturbines gerealiseerd zijn en de normen worden overtreden, zal het bevoegd gezag (de gemeente) handhavend optreden op het aspect geluid. De eigenaar van windturbines moet registreren hoeveel geluid de windturbine produceert. Daarnaast

kunnen er metingen verricht worden om te zien in hoeverre de daadwerkelijke geluidsproductie overeenkomt met de opgave van de windturbinefabrikant.

Over slaapverstoring is in het GG&GD advies het volgende opgenomen: "Bij sommige mensen kan slaapverstoring en psychische klachten voorkomen, maar de mate waarin is niet goed bekend en het is bovendien onduidelijk of het geluid daar inderdaad oorzaak van is. Deze klachten hangen samen met de ervaren hinder en treden niet op als er geen hinder is. Net als bij hinder is het aannemelijk dat deze klachten vaker zullen voorkomen naarmate het geluid harder is. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is slaapverstoring door geluid te verwachten bij geluidsniveaus op de gevel vanaf 40 tot 42 dB(A). Hoewel individuele verschillen toch nog een rol kunnen spelen, verwacht de WHO geen ernstige nadelige effecten als het gemiddelde niveau onder de 40 dB(A) blijft.

Op het onderwerp geluid zijn ook nog een aantal specifieke vragen binnengekomen. Deze vragen (V) zijn hieronder gegeven en beantwoord (A):

- V Is deze overlast voor de bewoners veroorzaakt door de windturbines voor u acceptabel? Zo ja, waar vindt u de motivering om ondanks deze cijfers géén maatwerkregeling in te voeren? Zo nee (niet acceptabel), waarom wilt u geen maatwerkregeling invoeren?
- A *De landelijke geluidsnorm voor windturbines biedt naar inzicht van de wetgever voldoende bescherming tegen geluidshinder. Bij deze beschouwing is een afweging gemaakt tussen hinderbeperking enerzijds en het algemeen maatschappelijk nut van windenergie anderzijds. Dit laat onverlet dat een concreet windturbineplan (zoals dat er nu nog niet ligt) zal worden beoordeeld op het aspect geluid. Indien cumulatie met andere geluidsbronnen naar inschatting van de gemeente tot ontoelaatbare hinder leidt kunnen maatwerkvoorschriften worden toegepast. Het is niet mogelijk om in dit stadium, waar nog geen sprake is van een initiatief al maatwerkvoorschriften vast te leggen.*
- V Wij verzoeken u de inzichten nu wel met ons te delen, met visuele plaatjes per opstellingsvariant en met vermelding van de technische uitgangspunten voor de berekeningen en rekening houdend met het hoogteverschil tussen het maaiveld van het industrieterrein en het maaiveld van de wijken. De gevraagde inzichten betreffen geluid en slagschaduw. Mochten er andere locaties in het spel zijn, dan vragen wij u deze ook te betrekken bij ons verzoek. Wij begrijpen dat een windturbine op een locatie best nog '10 meter naar links of rechts' geplaatst kan worden omdat er niet veel speelruimte is. Echter dat doet geen afbreuk aan ons verzoek.
- A *Omdat er nog geen concreet initiatief is voor windenergie op Groote Lindt is het op dit moment niet mogelijk om geluidscontouren te tonen. Indien er een initiatiefnemer met een concreet plan komt zal dit gecommuniceerd worden. Hierin worden ook de technische uitgangspunten vermeld die gebruikt zijn voor de berekeningen.*
- V Bent u bereid het aantal windturbines te beperken tot 2 of 3 en het totale geplaatst vermogen van de turbines te beperken tot 6,0 megawatt (3*2 of 2*3)? Daarmee heeft u voldaan aan de taakstelling van Zuid-Holland en voorkomt u nog meer overlast voor de omwonenden. Zo nee, waarom niet?
- A *Gemeente Zwijndrecht wenst niet meer dan 6 MW te realiseren. Dit is de opgave van de Provincie.*
- V Bent u bereid een lage bronsterkte van de turbines als eis op te nemen in uw toetsingskader?
- A *Wij vinden het op voorhand eisen van een lage bronsterkte niet wenselijk omdat dit de mogelijkheden voor participatie en compensatie verkleint. Wanneer er een initiatief komt met een maximale afstand tot woningen dan zou een bronsterkte*

beperking onnodige beperkingen met zich meebrengen. Het gaat immers om de geluidsbelasting op de gevel. Juist hierom stelt het toetsingskader de eis dat een initiatiefnemer met omwonenden in gesprek gaat over de onderwerpen geluid, slagschaduw, participatie en compensatie.

- V Hoeveel herrie maken de windturbines 's avonds en 's nachts als het achtergrondgeluid wegzakt en de windsnelheid toeneemt op masthoogte? Drie decibel meer geluid is een verdubbeling van de herrie, zes decibel een verviervoudiging van de herrie van de turbines.
- A *Het feit dat geluid 's avonds en 's nachts als hinderlijker kan worden ervaren is opgenomen in de geluidsnorm (de avond en nachtperiode hebben een straffactor van respectievelijk 5 en 10 dB). Of het 's nachts harder waait dan overdag verschilt per locatie in Nederland.*
- V Hoeveel herrie maken de windturbines op verschillende afstanden als het harder waait?
- A *De exacte geluidsproductie van windturbines kan pas worden berekend als er een concreet initiatief is. In onderstaande tabel is de geluidsproductie van een gangbare windturbine (3 MW met 120 meter ashoogte) uitgezet tegen de windsnelheid op ashoogte. Dit is dus het daadwerkelijk geproduceerde geluidsniveau, en geen jaargemiddelde waarde zoals de 47 dB L_{den} -norm.*

Tijd	Windsnelheid op ashoogte (m/s)	Brongeluid	Geluid op 200m afstand	Geluid op 400m afstand (dichtbijzijnde woning)	Geluid op 600m afstand*
2%	Windstil	Stil	Stil	Stil	Stil
59%	2 t/m 7 m/s	99 dB	43 dB	38 dB	36 dB
34%	8 t/m 12 m/s	101-106 dB	46-51 dB	41-46 dB	39-43 dB
5%	> 12 m/s	106 dB	51 dB	46 dB	43 dB

Let op: de bovenstaande geluidsterkten is alleen het geluid dat wordt veroorzaakt door de windturbine. Feitelijk zal er op 200, 400 of 600 meter een geluidsniveau zijn dat bepaald wordt door al het geluid op die plaats (verkeer, wind langs bomen en gebouwen e.d.).

- V Wanneer ziet de gemeente wel aanleiding om de maximale toelaatbare geluidsbelasting aan te scherpen? Waarom wordt ook hier voorbij gegaan aan de zorg van omwonenden?
- A *De gemeente neemt de zorgen omtrent geluidsbelasting serieus. Daarom wordt in het toetsingskader ook geëist dat wanneer er sprake is van een concreet initiatief de te verwachten geluidsbelasting om omliggende woningen onderzocht, gecommuniceerd en besproken moet worden met de omwonenden. Op basis hiervan kan besloten worden om aanvullende eisen te stellen.*
- V Bent u bereid een nader onderzoek door de exploitant te laten uitvoeren naar de gecombineerde effecten van geluid, slagschaduw en landschappelijke inpassing? En naar de nul situatie (vaststellen) om de latere toename te kunnen meten als eis op te nemen in uw toetsingskader? Zo nee, wat zijn uw argumenten daarvoor?
- A *Het toetsingskader eist van een initiatiefnemer dat bovenstaande zaken onderzocht, gecommuniceerd en besproken wordt met bedrijven en omwonenden van Grootte Lindt. De onderzochte effecten worden altijd gepresenteerd t.o.v. de huidige situatie.*

5.2 Laagfrequent geluid

Insprekers:
20, 23, 36

Samenvatting

Bovenstaande insprekers hebben binnen dit thema een reactie gegeven. Insprekers zijn bezorgd over de invloed van laag frequent geluid op gezondheid. Er wordt verwezen naar het 'Wind Turbine Syndrome'. Aangegeven wordt dat laag frequent geluid zich over vele kilometers kan verplaatsen door de grond, het grondwater en de lucht. Ook wordt gemeld dat er geen wetgeving bestaat omtrent laagfrequent geluid en dat uit onderzoek blijkt dat 10% van de bevolking wordt getroffen door laagfrequent geluid van windturbines.

Reactie gemeente

Naar aanleiding van de maatschappelijke discussie over laagfrequent geluid en windturbines heeft het RIVM, op verzoek van de GGD's, de invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden door windturbines onderzocht (Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden, GGD Informatieblad medische milieukunde Update 2013; RIVM rapport 200000001/2013). De conclusie van het onderzoek luidt dat er geen bewijs bestaat dat laagfrequent geluid door windturbines een factor van belang is in akoestisch onderzoek bij de plaatsing van windturbines. Er is geen aparte beoordeling nodig bovenop de bescherming die de vigerende geluidsnorm op basis van de dosis-effectrelatie biedt.

Op het onderwerp laagfrequent geluid zijn ook nog een aantal specifieke vragen binnengekomen. Deze vragen (V) zijn hieronder gegeven en beantwoord (A):

- V Als u antwoord is dat laagfrequent geluid veroorzaakt door windturbines begrepen is in wettelijke voorschriften en/of rekenregels voor wind energie, wilt u dan aangeven waar dat is vastgelegd?
- A *Er is geen norm voor laagfrequent geluid. Onderzoek van RIVM toont aan dat er geen noodzaak is voor een aparte norm.*
- V Als u vindt dat laagfrequent geluid niet aan de orde is voor windturbines op Groote Lindt, dan is de vraag welk actueel en lokaal bewijs u daarvoor heeft? Wilt u dat bewijs openbaar maken?
- A *1: Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden, GGD Informatieblad medische milieukunde Update 2013; RIVM rapport 200000001/2013.*
2: Literatuuronderzoek laagfrequent geluid windturbines, LBP Sight in opdracht van Agentschap NL, projectnummer DENB 138006 september 2013.
- V In het DUP (Duurzaamheids Uitvoerings Programma) 2013 - 2016 van Zwijndrecht staat dat de gemeente proactief dient te handelen met betrekking tot laagfrequent geluid c.q. trillingen. Dus, wat gaat u doen met de nabije komst van de windturbines op Groote Lindt? Hoe wilt u inhoud geven aan het voorkomen of beperken van extra trillinghinder door laagfrequent geluid voor de inwoners van de woonwijken rondom het industrieterrein Groote Lindt?
- A *Gezien de onderzoeken over laagfrequent geluid en windturbines ziet de gemeente geen aanleiding om hier specifieke acties voor vast te leggen.*

Wijzigingen toetsingskader

De gemeente wil gezien de inspraakreacties, GG&GD en de Wereldgezondheidsorganisatie de geluidsbelasting 's nachts maximeren op 40 dB Lnight. Een initiatiefnemer zal gevraagd worden om hier aan te voldoen.

De gemeente zal handhaven wanneer er aanleiding is om te twijfelen of de geluidsproductie van de windturbines de afgesproken norm overschrijden.

Het onderwerp geluid moet in samenhang met het compensatie- en participatieplan besproken worden met omwonenden.

6. Slagschaduw

Insprekers:

2, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 17, 19, 20, 23, 24, 28, 32, 33, 35, 36, 37, 40

Samenvatting

Bovenstaande insprekers hebben binnen dit thema een reactie gegeven. Insprekers zijn bezorgd over slagschaduwoverlast in omliggende woongebieden en een mogelijk effect op gezondheid.

Specifieke opmerkingen over dit thema:

- De ligging van het windpark zorgt ervoor dat op elk moment van de dag wel een schaduw wordt geworpen richting één van de woonwijken.
- Er wordt ook slagschaduw ervaren die niet wordt geteld in de norm. De bureaus Van Grinsven Advies en AT Osborne geven aan dat bij de wettelijke limiet van 340 minuten slagschaduw per jaar dient te worden opgeteld, de door de windturbines gezamenlijk veroorzaakte slagschaduw.
- Kantoren zijn niet in de wet beschermd tegen slagschaduw terwijl ze wel hinder ondervinden.
- Een enkele inspreker is van mening dat het toetsingskader genoeg mogelijkheden biedt om met de omgeving tot afspraken te komen over slagschaduwhinder.
- Wij verzoeken u de inzichten nu wel met ons te delen, met visuele plaatjes per opstellingsvariant en met vermelding van de technische uitgangspunten voor de berekeningen en rekening houdend met het hoogteverschil tussen het maaiveld van het industrieterrein en het maaiveld van de wijken.
- Ik verwacht eveneens overlast door de slagschaduw. Bij laagstaande zon in voor- en najaar en in de winter zullen wij hiervan op zonnige dagen nagenoeg de gehele dag hinder ondervinden. Gezien de ervaring met passerend vrachtverkeer over de dijk onder deze omstandigheden, gaat dit ronduit vervelend worden.

Reactie gemeente:

Een toekomstig windmolen mag geen onaanvaardbare hinder opleveren door slagschaduw. Op grond van artikel 3.14 van het Activiteitenbesluit zijn in de Activiteitenregeling milieubeheer nadere eisen (niet meer dan 17 dagen per jaar 20 minuten slagschaduw) gesteld ten behoeve van het voorkomen of beperken van slagschaduw en lichtschildering door de molenwieken. De windturbines dienen aan deze eisen te voldoen. Wanneer er een initiatiefnemer met plannen voor een windpark is zal de slagschaduw van de betreffende opstelling onderzocht worden.

Strengere eisen ten aanzien van slagschaduw dan de wettelijke norm resulteert in een lagere elektriciteitsproductie wat ten koste gaat van de rendabiliteit en perkt daarmee de mogelijkheden voor participatie en compensatie in. De gemeente ziet daarom op voorhand geen aanleiding de maximaal toelaatbare slagschaduw op omliggende woningen aan te scherpen. Het is namelijk mogelijk dat omwonenden een paar uur slagschaduw per jaar voor lief nemen wanneer hier een hoger rendement op participaties in het windpark mogelijk zijn.

Vanwege de ligging van de woningen ten opzichte van Groote Lindt (ten noorden van mogelijke windturbines) is het niet de verwachting dat slagschaduw tot veel slagschaduwhinder zal leiden. De schaduw van een windturbine is naar het noorden gericht wanneer de zon op zijn hoogste punt is. Dit resulteert in een kortere schaduw dan bij bijvoorbeeld zonopkomst. In voor- en najaar, bij laagstaande zon, kunnen er zich wel momenten voor doen dat er slagschaduw op woningen valt. Dit zal nooit meer dan 340 minuten per jaar zijn.

Een windturbine is altijd voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine tijdig uitschakelt om te voorkomen dat bijvoorbeeld de norm voor slagschaduw wordt overschreden. Wanneer deze voorziening onverhoopt resulteert in een (financieel) onhaalbaar project, dan zal naar verwachting worden gekozen voor een kleiner type windturbine of in het uiterste geval worden afgezien van het project. Hoewel het klopt dat kantoren niet in de wet beschermd zijn tegen slagschaduw moet een initiatiefnemer in contact treden met bedrijven waar slagschaduw op kantoren kan plaatsvinden. Ook moet er met deze bedrijven een overeenstemming bereikt worden over de slagschaduwbelasting en een eventuele stilstandvoorziening.

Door de draaiing van de zon zal er geen slagschaduw optreden die de hele dag duurt. Vanwege de draaiing van de zon, de afstand tussen woningen en windturbines en de afmetingen van een moderne windturbine is de slagschaduw na 15 tot 20 minuten een woning gepasseerd.

Op het onderwerp slagschaduw zijn ook nog een aantal specifieke vragen binnengekomen. Deze vragen (V) zijn hieronder gegeven en beantwoord (A):

- V Klopt het dat de bewoners aan deze extra last aan slagschaduw worden blootgesteld bovenop het wettelijke maximum van 340 minuten per jaar? Zo ja, bent u dan bereid om de stilstandvoorziening van de windturbines hierop aan te passen? Als u dat niet wilt doen, wat is dan uw argumenten hiervoor?
- A *Gemeente Zwijndrecht zoekt wat betreft slagschaduw aansluiting bij de wettelijke norm (Activiteitenregeling milieubeheer artikel 3.12): dit komt neer op maximaal 340 minuten slagschaduw per jaar. Méér slagschaduw is niet toegestaan. In overleg met initiatiefnemer kunnen aanvullende eisen worden gesteld.*
- V De windturbines hebben grote wieken en veroorzaken daarmee een grote oppervlakte slagschaduw. Klopt het dat als de slagschaduw op het raam van woning A wordt geteld voor de wettelijke norm, de gelijktijdig optredende slagschaduw op de woningen gelegen direct naast woning A niet wordt geteld voor de wettelijke norm? Zo ja (klopt) bent u dan bereid om de stilstandvoorziening van de windturbines hierop aan te passen? Als u dat niet wilt doen, wat zijn dan uw argumenten hiervoor?
- A *De windturbines zullen zodanig worden afgeregeld dat voor elke woning aan de norm voor slagschaduw wordt voldaan.*
- V In het concept toetsingskader paragraaf 3.3 stelt u als randvoorwaarde dat de gemeente Zwijndrecht van een exploitant verlangt dat: "in contact wordt getreden met bedrijven waar slagschaduw op kantoren plaatsvindt en dat er overeenstemming is over de slagschaduwbelasting en eventuele stilstandvoorziening." Als reden hiervoor noemt u "Kantoren zijn in de wet niet beschermd tegen slagschaduw. Dat betekent niet dat slagschaduw geen overlast kan geven in kantoren." Wilt u deze actie van de exploitant afdwingen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet? Betekent dit dat indien de exploitant niet tot overeenstemming komt met een of meer van de bedrijven er door u geen vergunning wordt verleend?
- A *Elk initiatief wordt getoetst aan het toetsingskader. Hiermee wordt deze actie afgedwongen. Op basis van ervaringen in het land op dit onderwerp is de verwachting dat hierover overeenstemming wordt bereikt.*
- V In het concept toetsingskader staat niet dat u van een exploitant vereist dat "in contact wordt getreden met bewoners waar slagschaduw op hun tuin of balkon valt en dat er overeenstemming is over de slagschaduwbelasting en eventuele stilstandvoorziening." Wat zijn uw argumenten daarvoor?
- A *Het toetsingskader schrijft wel voor dat er over slagschaduw in overleg wordt getreden. Vanzelfsprekend moet een initiatiefnemer voldoen aan de wetgeving. Of*

er aanvullende eisen over slagschaduw worden gesteld dient in overleg met omwonenden bepaald te worden. Het verlies in opbrengst zal resulteren in een afname van participatie- en compensatiemogelijkheden.

V De exploitant gaat dus apart gesprekken aan met bedrijven/kantoren op Grootte Lindt en een bewonerscomité uit de wijken. Hoe voorkomt u dat afspraken van de exploitant met de bedrijven/kantoren botsen met de belangen en eisen van de omwonenden?

A *Afspraken over slagschaduw met omliggende bedrijven zal niet resulteren in extra overlast voor omwonenden.*

V Wij verzoeken u de inzichten nu wel met ons te delen, met visuele plaatjes per opstellingsvariant en met vermelding van de technische uitgangspunten voor de berekeningen en rekening houdend met het hoogteverschil tussen het maaiveld van het industrieterrein en het maaiveld van de wijken. De gevraagde inzichten betreffen geluid en slagschaduw. Mochten er andere locaties in het spel zijn, dan vragen wij u deze ook te betrekken bij ons verzoek.

A *Omdat er nog geen concreet initiatief is voor windenergie op Grootte Lindt is het op dit moment niet mogelijk om slagschaduwcontouren te tonen. Indien er een initiatiefnemer met een concreet plan komt zal dit gecommuniceerd worden. Hierin worden ook de technische uitgangspunten vermeld die gebruikt zijn voor de berekeningen.*

Wijzigingen toetsingskader

De gemeente wil gezien de inspraakreacties dat een initiatiefnemer van een concreet project precies inzichtelijk maakt bij welke woningen, op welk moment en hoe lang slagschaduw kan plaatsvinden.

Het onderwerp slagschaduw moet in samenhang met het compensatie- en participatieplan besproken worden met omwonenden.

7. Veiligheid

Insprekers:

1, 8, 20, 23, 28, 32, 33, 35, 36, 37, 40, 42, 43, 44

Samenvatting

Bovenstaande insprekers hebben binnen dit thema een reactie gegeven. Insprekers zijn bezorgd over de risico's van windturbines in combinatie met het spoor, de scheepvaart en chemische industrie (cumulatieve effecten). Daarnaast wordt verschillende keren aangegeven dat er zorgen bestaan over het feit dat woningen niet zijn onderheid waardoor er mogelijk een gevaar bestaat voor verzakking of zelfs instorting van woningen.

Specifieke opmerkingen en vragen over dit thema:

- Rangeerterrrein Kijfhoek en omgeving is het grootste risico op spoorgebied in Nederland
- Oude Maas is het grootste risico op scheepvaartgebied.
- Er wordt gevraagd om de aansprakelijkheid in het toetsingskader op te nemen zonder beperking van eventuele gevolgschade.
- Eerdere plannen om langs Kijfhoek molens te plaatsen zijn door ProRail afgewezen, maar op deze locatie is het risico groter vanwege de aanwezigheid van chemische industrie en het feit dat de woonwijken reeds een risicogebied zijn.
- Uit praktijk is gebleken dat windturbines een verstoring van de radar met zich meebrengen. Het verstoringgebied kan groter zijn dan de afstand van 50 meter uit de vaarweg die genoemd wordt in de beleidsregel voor het plaatsen van windturbines in, op of over rijkswaterstaatswerken. TNO doet momenteel onderzoek naar het aanpassen van de bovengenoemde beleidsregel op dit onderdeel.
- De locatie van radarposten voor het scheepvaartverkeer zijn niet goed zijn opgenomen in de haalbaarheidsstudie en toetsingskader. Verstoring van de radars kan betekenen dat de turbines verder dan 50 meter uit de vaarweg moeten worden geplaatst. Ik wil u verzoeken bij de verdere uitwerking van de plannen rekening te houden met het bovenstaande.

Reactie gemeente

Het toetsingskader eist dat een initiatief voldoet aan de wet- en regelgeving omtrent externe veiligheid. Groote Lindt kent inderdaad een aantal risicovolle activiteiten waar rekening mee gehouden moet worden. Uit het technische haalbaarheidsonderzoek is dan ook gebleken dat plaatsing op veel locaties op Groote Lindt niet wenselijk is vanwege aanwezige bebouwing, leidingen en opslag van gevaarlijke stoffen. Als aanvullende eis stelt het toetsingskader dat er niet alleen naar de huidige situatie gekeken moet worden, maar ook naar de toekomst plannen van bedrijven op Groote Lindt.

In Nederland moeten windturbines voldoen aan het 'Besluit Algemene Regels voor Inrichtingen Milieubeheer' (BARIM). Het BARIM schrijft voor dat windturbines aan de veiligheidseisen moeten voldoen zoals voorgeschreven in de Nederlandse norm NVN 11400-0 of aan de norm NEN-EN-IEC 61400-2. Daarnaast worden er eisen gesteld vanwege externe veiligheid. Deze eisen zijn vastgelegd in artikel 3.14 en 3.15a van het Activiteitenbesluit: de kans dat een falende windturbine een kwetsbaar (bijv. kantoor) of een beperkt kwetsbaar object (bijv. bedrijfsloods) raakt mag niet groter zijn dan 1 keer per miljoen jaar voor een kwetsbaar object en maximaal 1 keer per 100.000 jaar voor een beperkt kwetsbaar object.

De veiligheidsafstanden verschillen voor verschillende typen windturbines en worden berekend aan de hand van drie faalscenario's: afbreken van een windturbineblad, afvallen van de gondel, omvallen van de mast. Het is daarbij niet relevant wat de oorzaak is van het falen van een onderdeel, omdat de faalfrequenties zijn gebaseerd op windturbinestatistieken.

Tevens zal er rekening gehouden worden met de veiligheidsmarges omtrent scheepsvaart, treinverkeer en chemische industrie in Zwijndrecht en het cumulatieve effect waarbij na plaatsing van de windturbines de aanwezige risicovolle installaties moeten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving omtrent externe veiligheid. Ook zal er rekening gehouden worden met mogelijke belemmeringen op radarposten voor scheepsvaartverkeer.

Tijdens de bouwfase ontstaan tijdens het heien van de funderingspalen trillingen. Voordat aan de bouw begonnen mag worden moet een heiplan opgesteld worden waarin de effecten op de omgeving zijn onderzocht. Op basis van ervaringen in de praktijk is het niet aannemelijk dat de heiwerkzaamheden op een afstand van meer dan 400 meter effecten te verwachten zijn. Mocht dit wel het geval zijn dan kan een trillingvrije heimethode worden toegepast (bijv. grond verdringende schroefpalen).

Wijzigingen toetsingskader

Vanwege de reeds aanwezige risicovolle activiteiten heeft de gemeente bovengemiddelde aandacht voor het onderwerp externe veiligheid wanneer er sprake is van een concreet initiatief. Met name de cumulatieve effecten van de windturbines in combinatie met andere risicovolle installaties vraagt om een integrale afweging.

8. Landschap

Insprekers:

3, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 19, 20, 23, 28, 35, 36, 40, 42, 43

Samenvatting

Bovenstaande insprekers hebben binnen dit thema een reactie gegeven. Insprekers zijn bezorgd over het effect van windturbines op het uitzicht vanuit de omliggende wijken. Insprekers vinden windturbines horizonvervuiling, groot en lelijk. Ook worden zorgen geuit over knipperende verlichting op de windturbines. Een inspreker vraagt om extra aandacht voor reeds aangewezen windlocaties en de invloed die deze locaties op elkaar kunnen hebben. Een inspreker meldt dat Groote Lindt een van de weinige stukjes in Zwijndrecht is met bebouwing uit eind 19de en begin 20ste eeuw. Dit uitzicht wordt aangetast door het plaatsen van grote windmolens.

Reactie gemeente

Het toetsingskader schrijft voor dat windturbines van hetzelfde type zijn en dezelfde afmetingen hebben. Indien er een concreet plan is moeten er natuurgetrouwe visualisaties worden gemaakt om de landschappelijke impact te beoordelen en te communiceren.

De toepassing van oriëntatieverlichting hangt af van de hoogte van de windturbines (boven 150 m moet er verlichting worden aangebracht). Op dit moment geeft de wet aan dat het knipperende verlichting moet zijn, maar er zijn recente ontwikkelingen op het gebied van verlichting waarbij de verlichting niet meer knippert of alleen aangaat als er een object langs komt.

Wijzigingen toetsingskader

Wanneer windturbines moeten worden voorzien van oriëntatieverlichting moet dit uitgevoerd worden met de beste beschikbare techniek die voldoet aan de wetgeving en overlast minimaliseert. Ten tijde van het opstellen van dit toetsingskader wordt onderzoek gedaan naar alternatieve verlichtingsmethoden waarmee de landschappelijke impact verkleind kan worden.

9. Ecologie

Insprekers

17, 20, 36, 43

Samenvatting

Bovenstaande insprekers hebben een reactie gegeven met betrekking tot ecologie. Insprekers maken zich zorgen over de effecten van windturbines op natuurwaarden. Met name de voorkomende vleermuizen (nabij locatie Schokindustrie) en de meeuwen boven de rivier worden genoemd.

Reactie gemeente

Een windpark mag pas gerealiseerd worden wanneer er geen onacceptabele risico's voor beschermde soorten en gebieden opleveren. Deze onderzoeken dienen door een onafhankelijk en deskundig bureau uitgewerkt te worden in een natuuronderzoek.

Wijzigingen toetsingskader

Onderzoeken van een initiatiefnemer (waaronder ecologie) worden in opdracht van de gemeente door een onafhankelijke partij getoetst.

10. Financiële schade

Insprekers:

2, 3, 4, 7, 12, 15, 20, 24, 25, 26, 30, 32, 33, 36, 41, 43

Samenvatting

Bovenstaande insprekers hebben een reactie gegeven met betrekking tot planschade. De insprekers maken zich zorgen over waardevermindering en de verkoopbaarheid van hun woning als gevolg van de plaatsing van windmolens. Een spreker verwacht dat een appartement onverhuurbaar wordt.

Enkele insprekers verzoeken om tegemoetkomingen voor mensen die willen verhuizen als gevolg van de plaatsing van windturbines en geleden schade als gevolg van dalende woningwaarden.

Insprekers geven aan dat woningen binnen een bepaalde afstand tot windturbines een waardevermindering ondergaan. Afstanden die genoemd worden zijn 1000, 1500 en 2500 meter.

Een inspreker verwacht dat de gemeente minder inkomsten ontvangt als gevolg van dalende WOZ waardes.

Inspreker vraagt om twee functionarissen die verantwoordelijk en aansprakelijk zijn voor het afhandelen van claims van bewoners en bedrijven, niet zijnde planschade en verlaging WOZ-heffing.

Reactie gemeente

Er is veel onderzoek verricht naar het effect van windturbines op woningprijzen. Dit waren onderzoeken met keuze-experimenten (ondervraging van bewoners naar gewenste compensatie) en onderzoek naar daadwerkelijke woningtransacties. De uitkomsten van de keuze-experimenten worden onbetrouwbaar geacht. Zo blijkt dat de gewenste compensatie hoger uitvalt als men de vraag krijgt voorgelegd hoeveel geld men wil ontvangen bij plaatsing van windmolens dan wanneer men vraagt hoeveel geld men wil betalen om plaatsing te voorkomen, en dat de gewenste compensatie lager uitvalt als de ondervraagde positief staat tegenover windenergie of er een belang bij heeft, hoewel dit een objectieve maat zoals de huizenprijs niet mag beïnvloeden. Vanwege de sterk uiteenlopende uitkomsten (in twee van de onderzoeken zijn prijsstijgingen geconstateerd) bleek het eveneens niet mogelijk om tot harde uitspraken te komen over de relatie tussen huizenprijzen en windmolens op basis van onderzoeken met transacties. Hooguit kon het vermoeden worden uitgesproken dat een prijsdaling aannemelijker lijkt voor duurdere woningen in landelijke gebieden en dat een eventuele daling eerder van tijdelijke dan van permanente aard zal zijn. Een studie naar de relatie tussen huizenprijzen en windmolens in Nederland is inmiddels verricht door de VU en Alterra in opdracht van Agentschap NL. Het onderzoek had als hoofdconclusie: "Het onderzoek laat zien dat in heel Nederland maar vier locaties geschikt waren voor nader onderzoek. Tussen deze vier onderzoekslocaties blijken de effecten op de prijsontwikkeling van woningen zeer te verschillen. De conclusie is daarom dat de resultaten van het onderzoek te summier zijn om een uitspraak te kunnen doen over de invloed van windturbines op woningprijzen."

Het is dus lastig om de effecten van windmolens op huizenprijzen in te schatten, voor zover er effecten zijn. De gemeente heeft daarom besloten van een initiatiefnemer te eisen om vooraf een onderzoek te laten uitvoeren met de te verwachten planschade (daling van waarde van onroerend goed) als gevolg van het planologisch mogelijk maken van de windmolens op Groote Lindt. Dit onderzoek moet uitgevoerd worden door een onafhankelijk en gespecialiseerd bureau.

Als het bestemmingsplan wordt vastgesteld is het mogelijk een verzoek tot planschade in te dienen. Dit verzoek zal door onafhankelijke deskundigen beoordeeld worden. In artikel 6.1 van de Wet op de ruimtelijke ordening staat aangegeven hoe de planschaderegeling werkt. Artikel 6.2 van de Wet op de ruimtelijke ordening stelt dat van schade in de vorm van waardevermindering van een onroerende zaak een gedeelte van 2% van de waarde voor rekening van de aanvrager blijft.

Wijzigingen toetsingskader

Het planschade onderzoek dat het toetsingskader al voorschrijft wordt openbaar en actief gecommuniceerd aan belanghebbenden.

11. Alternatieven voor windenergie Groote Lindt

Insprekers negatief:

6, 7, 11, 18, 19, 23, 24, 25, 35, 44, 45

Samenvatting

Bovenstaande insprekers zijn tegen de komst van windmolens. De meeste vinden dat zonne-energie een beter alternatief is dan windmolens of betwijfelen dat windenergie wel zo duurzaam is als wordt gezegd. Ook wordt biomassa en kleine turbines genoemd als alternatief.

Een inspreker geeft aan dat er in de wijk 12 flatgebouwen en een winkelcentrum met een plat dak aanwezig zijn. Inspreker vraagt zich af waarom deze daken niet met zonnepanelen worden uitgerust en wat daar de energieopbrengst van zou zijn in vergelijking tot windturbines.

Ook geven insprekers alternatieven voor de locatie Groote Lindt. Onderzoek uit 2013 laat zien dat Hooge Neseppolder ruimere mogelijkheden biedt dan de Groote Lindt. Waarom heeft deze locatie niet de voorkeur?

Reactie gemeente

De gemeente Zwijndrecht wil 2% energie besparen per jaar. Verder wil de gemeente dat 20% van het energieverbruik duurzaam wordt opgewekt in 2020 en dat er 30% minder broeikasgassen wordt uitgestoten in 2020 ten opzichte van 1990.

Om te kijken hoe aan deze doelstelling voldaan kan worden is de Routekaart Drechtsteden ontworpen. Hierin is onderzocht welke maatregelen genomen kunnen worden om deze doelen te behalen. Hieruit blijkt dat het op dit moment niet mogelijk is om met alleen zonne-energie de doelstelling te behalen en is gebleken dat om aan de doelstelling te voldoen er een belangrijke rol is weggelegd voor windenergie.

Om met zonnepanelen evenveel elektriciteit te produceren als 6 MW aan windenergie zijn 24 voetbalvelden vol met zonnepanelen nodig. De benodigde investering is vele malen groter dan voor windturbines. De opwekking van windenergie uit kleine en zeer kleine molens is niet rendabel. Marktpartijen zijn simpelweg niet bereid hierin te investeren.

Vanwege de relatief goedkope en grootschalige mogelijkheden van windenergie voor de opwekking van duurzame energie heeft het Rijk een doelstelling vastgelegd voor windenergie in Nederland. Zoals in de inleiding te lezen is heeft dit geresulteerd in een doelstelling voor de provincies die daarop de locaties voor windenergie hebben vastgelegd, waaronder Groote Lindt. Wanneer de gemeente nu kiest om andere duurzame energietechnieken of windenergielocaties extra te stimuleren ontslaat dat de gemeente niet van haar plicht om windmolens mogelijk te maken op Groote Lindt.

Wijzigingen toetsingskader

De gemeente blijft in gesprek met de provincie over alternatieven locaties en technieken.

12. Diversie reacties

12.1 Vergunningen

Inspreker:

8

Samenvatting

Inspreker geeft aan dat het grootste deel vergunning vrij wat betreft de Waterwet. Echter is een klein deel van de oevers en rivier wel vergunningplichtig voor de Waterwet en kent op grond van de Beleidslijn grote rivieren het bergende regiem. Daarnaast is bij overdraaien van de wieken over de Oude Maas de vergunningplicht voor de Waterwet van toepassing. Ook zal de locatie van de windturbine getoetst worden aan de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken.

Reactie gemeente

De gemeente is op de hoogte van de vergunningplicht en de beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken. Indien een initiatiefnemer met een concreet plan komt zal hier rekening mee gehouden worden.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande vergunningplicht zal opgenomen worden in het toetsingskader.

12.2 Eigendom

Inspreker:

8, 20, 42

Samenvatting

Bovenstaande inspreker deelt mee dat indien een windmolen op Staatseigendom of deels op Staatseigendom wordt geplaatst dan wel over staatseigendom draait hiervoor een privaatrechtelijk overeenkomst voor het gebruik van Staatsgrond met het Rijksvastgoedbedrijf gesloten dient te worden. Het Rijksvastgoedbedrijf zal voor het gebruik een vergoeding vragen.

Inspreker wijst erop dat de gemeente aangeeft geen belang te hebben bij het plaatsen van windmolens, maar vraagt zich af hoe dat kan aangezien een windmolen gepland staat op het voormalige terrein van de Schokindustrie. Dit terrein is in handen van de Gemeente Zwijndrecht? Bovendien is de Gemeente Zwijndrecht aandeelhouder bij Eneco. Volgens Hr. Mirck in de race voor het bouwen van deze windmolens.

Reactie gemeente

De gemeente is zich ervan bewust dat een windturbine alleen geplaatst kan worden wanneer overeenstemming bestaat met de grondeigenaar.

De voormalige locatie van Schokindustrie komt uit het haalbaarheidsonderzoek als geschikte locatie voor een windturbine. Er is echter geen sprake van een initiatief. De gemeente zal initiatiefnemers toetsen aan het toetsingskader en daarbij geen onderscheid maken tussen partijen waar de gemeente aandelen in heeft. De gemeente zal niet zelf investeren in een windturbine, maar het is wel mogelijk dat een windturbine wordt gerealiseerd op gemeentegrond.

Wijzigingen toetsingskader

Het toetsingskader zal worden aangevuld met de voorwaarde dat er overeenkomsten moeten zijn met grondeigenaren voordat windturbines mogelijk worden gemaakt.

12.3 Communicatie

Insprekers:

17, 24, 25, 28, 32, 35

Samenvatting

Een inspreker vindt dat er niet tijdig is gecommuniceerd over de mogelijke hinder van de windmolens. Andere insprekers vinden dat er foutieve of onvoldoende informatie is gecommuniceerd en dat er op een verkeerde manier is gecommuniceerd. De gemeente Binnenmaas vindt dat ze goed geïnformeerd worden over het proces en vraagt om goed op de hoogte gehouden te worden van het vervolgproces.

Inspreker verzoekt de gemeente te voldoen aan haar toezegging dat gemeenschappelijke draagvlak medebepaald is voor het feit of windmolens wel of niet geplaatst worden.

Inspreker geeft aan dat de gemeente zelf het voorstel richting de provincie heeft gedaan om windmolens te plaatsen terwijl de gemeente doet voorkomen dat de provincie deze locatie voorschrijft.

Reactie gemeente

Doordat er op dit moment nog geen concrete plannen voor windenergie vanuit een initiatiefnemer zijn is het nog niet mogelijk om de mogelijke hinder te communiceren. Echter, hecht de gemeente veel waarde aan een zorgvuldig en maatschappelijk proces. Juist daarom komt de gemeente, voordat er een concreet initiatief is, met het toetsingskader welke eisen stelt omtrent actieve communicatie. Hiertoe dient een communicatieplan opgesteld te worden.

Het is moeilijk om vooraf te stellen dat de windturbines alleen geplaatst worden wanneer hier draagvlak voor is. Dit komt doordat de provincie (vanuit de crisis en herstelwet) verplicht is om de locatie mogelijk te maken wanneer een initiatiefnemer zich meldt en de gemeente geen medewerking verleent. Gemeente Zwijndrecht wil niet in deze situatie komen omdat de gemeente dan geen sturing kan geven aan het proces, de milieueffecten en participatie en compensatie.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande resulteert niet tot wijzigingen in het toetsingskader.

12.4 Afstand tot woningen

Insprekers:

2, 5, 12, 13, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 29, 32, 35, 36, 40, 41, 42

Samenvatting

Bovenstaande insprekers zijn tegen de komst van windturbines, omdat volgens de plannen deze te dichtbij woningen zou worden geplaatst. Insprekers geven aan dat andere landen veel grotere afstandseisen kennen (tot wel 1.500 meter).

Een inspreker geeft aan dat een soort gelijk plan een aantal jaar geleden niet is doorgegaan, omdat de plaatsing van de windmolens te dicht bij de bebouwing zou zijn. In deze afstand is geen verandering gekomen. Waarom zou de gemeente dan nu positief adviseren over plaatsing?

Reactie gemeente

De windturbines moeten voldoen aan actuele wet- en regelgeving. Met name de norm voor geluid bepaalt de afstand tot woningen.

Insprekers noemen afstanden waaraan voldaan moet worden in het buitenland. Echter is de wetgeving ook in omliggende landen bepaald op basis van toelaatbare geluidsdruk en niet op afstanden in meter.

Een vaste grenswaarde wordt in Nederland, maar ook bijvoorbeeld in België, Duitsland, Denemarken en Tsjechië gebruikt. Er zijn verschillen tussen de hoogte van de grenswaarde, maar ook waarvoor die precies geldt. Bijvoorbeeld in Tsjechië geldt een grenswaarde van 40 dB(A) voor elk uur van de nacht. In Vlaanderen echter geldt de grenswaarde voor de geluidproductie als de windturbine op bijna vollast draait (95% van de maximale elektriciteitsproductie) en die grenswaarde is afhankelijk van het type gebied: op het platteland is dat 's nachts 43 dB(A), in een woonwijk 39 dB(A). In Duitsland wordt een geluidniveau gemiddeld over de nacht beoordeeld en bedraagt de grenswaarde voor dat gemiddelde 's nachts op het platteland 45 dB(A) en in een woonwijk 35 dB(A). In Denemarken worden grenswaarden gebruikt voor het geluidsniveau bij windsnelheden van 6 m/s en 8 m/s; die grenswaarden zijn respectievelijk 42 en 44 dB(A), en 5 dB lager in aangewezen geluidgevoelige gebieden. Er is kortom grote variatie aan welk geluidniveau wordt beoordeeld en de grenswaarden variëren -in de voorbeelden hierboven- 's nachts van 35 tot 45 dB(A). Nederland heeft met een gemiddelde belasting van 41 dB niet de strengste en niet de minst strenge norm.

Het onderzoek uit 2005 waaraan gerefereerd is de 'Concept Beleidsnota en Onderzoeksverslag Grootchalige windenergie in Dordrecht, 's-Gravendeel en Zwijndrecht'. De locatie Groote Lindt scoorde toen slecht omdat een lijn van 3 windturbines aan het water niet mogelijk bleek en er plannen waren om het oostelijke deel van Groote Lindt om te vormen tot woongebied. Voor de provincie Zuid-Holland is dit geen aanleiding geweest om de locatie Groote Lindt te verwijderen uit haar beleid. Een lijnopstelling van drie stuks met de hedendaagse turbine's is niet meer nodig (2 volstaan). Daarnaast weet de provincie dat de toenmalig geplande woningbouw niet meer plaatsvindt.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande resulteert niet tot wijzigingen in het toetsingskader.

12.5 Bewonerscomité

Inspreker:

23

Samenvatting

Een inspreker heeft verscheidende vragen en opmerkingen over het bewonerscomité. De inspreker vindt dat in het toetsingskader maatregelen ontbreken om het bewonerscomité in te werken, vooraf op excursies te laten gaan, te ondersteunen door onafhankelijke technische en juridische experts en te ondersteunen met een werkelijk onafhankelijke voorzitter

Vragen die inspreker heeft:

- Bij welke onderwerpen wordt het Bewonerscomité betrokken?
- Welke mate van inspraak heeft dat comité?
- Welke onderwerpen vallen buiten de scope van het bewonerscomité? En waarom?
- Bent u bereid het bewonerscomité te ondersteunen met een budget voor kennisvorming, opdoen van ervaringen op locaties met windturbines en het verkrijgen van extern deskundig advies?
- Hoeveel doorlooptijd trekt u uit voor de interactie tussen het bewonerscomité en de exploitant?
- Wat gaat u doen als er geen overeenstemming komt tussen het bewonerscomité en de exploitant?
- Wat gaat u doen als er geen bewonerscomité wordt opgericht, ondanks stimuleren van uw kant?
- Hoe wilt u dan de belangen van alle bewoners laten vertegenwoordigen, inhoud geven en borgen?
- Waarom geeft u de inwoners van Zwijndrecht geen zekerheid in het resultaat door overeenstemming met de exploitant als voorwaarde te verbinden aan het verlenen van de vergunning voor het plaatsen van de windturbines op Groote Lindt?
- Bent u het met ons eens dat het Bewonerscomité feitelijk alleen kan rommelen in de marge? Sterker nog het bureau Berenschot (2011) tipt exploitanten op de mogelijkheden om participatie en compensatie zo in te richten dat het de exploitant geen geld kost, maar juist geld oplevert!

Reactie gemeente

Een initiatiefnemer moet een communicatieplan opstellen waarbij verschillende thema's zoals geluid, slagschaduw, externe veiligheid, landschap, participatie en compensatie behandeld moeten worden. Een voorwaarde aan dit plan is dat de initiatiefnemer in overleg gaat met het bewonerscomité en dat het comité betrokken wordt bij het opstellen van het plan. Tevens moet een initiatiefnemer een aanspreekpunt aanstellen voor vragen en opmerkingen betreffende het project en worden omwonenden en bedrijven op het Groote Lindt actief gecommuniceerd.

Om de bewonerscomité te kunnen voorzien van middelen zoals hierboven genoemd is een apart raadsbesluit nodig.

Wijzigingen toetsingskader

Wanneer er sprake is van een concreet initiatief kan het bewonerscomité zich tot de gemeente richten en een concreet verzoek indienen om te worden ondersteund. De gemeente neemt daarover een apart besluit

12.6 Financiële participatie

Inspreker:

23

Samenvatting

Bovenstaande inspreker geeft aan dat een groter deel van de inwoners mogelijk wil participeren indien met een lager rendement voor de exploitant ook minder overlast wordt veroorzaakt. Ook geeft deze aan dat grote investeerders waarschijnlijk buiten de omliggende wijken van Groote Lindt wonen en hierdoor geen hinder ondervinden van de windturbines.

Vragen:

- In hoeverre houdt u er rekening mee dat omwonenden genoeg nemen met een lager rendement op hun inleg dan in het schema getoond, omdat zij leefbaarheid belangrijker vinden? Maar bovenal hoe borgt en handhaaft u dat de exploitant daadwerkelijk invulling geeft aan meer leefbaarheid?
- Een van de randvoorwaarden voor een initiatiefnemer is het overleggen van "Compensatieplannen (bedrag, looptijd, rendement)". Neemt compensatie de vorm aan van een lening van een bewoner aan de exploitant? Kan een compensatiebedrag ook direct worden uitgekeerd in contanten aan bewoners?
- Wilt u omwonenden, ook als zij beperkt investeren, zeggenschap toestaan in de dagelijkse operatie van de windturbines zoals de stilstandsregelingen? Als u dat niet wilt, wat zijn daarvoor uw argumenten?
- Met welke organisatievorm kunt u het beste tegemoet komen aan het belang van alle omwonenden, het beperken van de overlast? Bijvoorbeeld met een stichting zonder winstoogmerk?
Bent u bereid deze vorm ook als voorwaarde op te nemen in uw toetsingskader?
- Het lijkt erop, dat de enige mogelijkheid voor omwonenden om de overlast van de windturbines te kunnen verminderen, bestaat uit participatie als mede-initiatiefnemer. Pas dan krijgen zij zeggenschap in de operatie van de onderneming. In hoeverre en op welke wijze behartigt u de belangen van omwonenden die niet in staat zijn om op die wijze te participeren? Ook een organisatie als Drechtse Wind staat uitsluitend voor een bedrijfseconomische aanpak, het denken in euro-rendement. Bron: inspreker Drechtse Wind tijdens de raad van 8 september 2015.

Reactie gemeente

Bovenstaande zaken zijn op voorhand niet te beantwoorden. Dit moet uitgewerkt worden in een participatie en compensatieplan zoals beschreven in het toetsingskader.

Het is belangrijk om te beseffen dat er een verschil is in compensatie en participatie. Compensatie gaat om het vergoeden van eventueel geleden schade. Dit is een uitgave die de initiatiefnemer moet doen. Participatie gaat om het mee-investeren in de windturbines. Op ingelegd geld wordt een vooraf afgesproken rente ontvangen.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande resulteert niet tot wijzigingen in het toetsingskader.

12.7 Maatwerkregeling

Insprekers:

23, 24

Samenvatting

Bovenstaande insprekers willen een maatwerkregeling waarbij een inspreker vindt dat een maatwerkregeling een beter alternatief is dan een bewonerscomité.

Argumenten:

- Ervaringen elders in Nederland leren dat bewoners teleurgesteld, boos en gefrustreerd het bewonerscomité verlaten of tegen beter weten erin blijven geloven dat ze enige invloed hebben.
- Een maatwerkregeling beperkt vooraf de overlast voor de omwonenden waarbij de totale winst voor de exploitant niet gemaximaliseerd wordt. Hierdoor kent u verantwoordelijkheid toe aan de leefbaarheid en bewonersbelang.
- Onderzoek van het NLVOW toont aan dat met 20% minder draaiuren een windturbine project nog steeds een positieve business case heeft. Hierdoor is er zeker ruimte voor het nemen van maatregelen om de overlast voor de omwonenden substantieel te verlagen.
- Maatwerkregeling is juridisch en financieel haalbaar en te handhaven.
- Verschillende gemeenten hebben van de mogelijkheid, die het Activiteitenbesluit geeft, gebruik gemaakt om beleidsruimte te nemen. Dit wordt onderschreven met meerdere uitspraken van de Raad van State.
- Kracht van een maatwerkregeling is dat de lusten maar ook de lasten worden verdeeld tussen de exploitant en omwonenden.
- Het verslagen van maximale overlast van de windturbines kan juist leiden tot participatie door bewoners in de omgeving van Groote Lindt.
- Het is het enige middel voor de gemeente om over een handhavingkader te beschikken voor de lange periode waarin de windturbines in productie zijn.
- Een maatwerkregeling gegeven de lokale omstandigheden op Groote Lindt en omgeving toont u de omwonenden dat hun leefbaarheid u wel aan het hart ligt.
- Een maatwerkregeling maakt het verhaal beter uitlegbaar naar bewoners.
- Naar andere gemeenten werkt u op zijn minst de suggestie dat u als college van B&W van Zwijndrecht maatwerkvoorschriften zult toepassen voor de windturbines op Groote Lindt, maar u geeft daar geen enkele invulling aan in uw concept toetsingskader.

Vragen

- Waarom beschermt u toch de winst van de exploitant en weigert u normen te stellen ter bescherming van de gezondheid van de bewoners en leefbaarheid van omgeving.
- Hebt u - buiten het bureau Bosch & Van Rijn - juridisch of financieel advies ingewonnen waaruit zou blijken dat maatwerk onmogelijk is? Zo ja, wilt u die adviezen openbaar maken.
- Wat zijn uw argumenten om geen maatwerkregeling op te stellen voor windturbines op het industrieterrein Groote Lindt en die regeling integraal onderdeel te maken van uw toetsingskader?
- Waarom bent u tussen 2 juli 2015 en 23 september 2015 (de datum waarop u het concept toetsingskader windenergie van Zwijndrecht ter inzage heeft gelegd) afgestapt van uw voorkeur voor een maatwerkregeling? Welke beleidswijziging heeft er plaatsgevonden?
- Het daadwerkelijk plaatsen van windturbines op het industrieterrein Groote Lindt heeft grote impact op het woongenot en leefgenot en de gezondheid van de omwonenden. Bovendien vragen klachten over ervaren overlast een adequate afhandeling. Wij verzoeken hierbij de raad van Zwijndrecht om met een concrete maatwerkregeling de belangen van alle omwonenden te

borgen (leefbaarheid) en deze regeling op te nemen in het Toetsingskader voor de windturbines op Grote Lindt.

- Het college van B&W verzoeken wij duidelijk en krachtig positie te kiezen naar het provinciebestuur. U heeft u verbonden aan de taakstelling van Zuid-Holland, waaraan u wilt voldoen. Maar u heeft ook een verantwoordelijkheid voor uw bewoners waar het gaat om hun gezondheid en woongenot en leefgenot in onze gemeente. U heeft de bevoegdheid (en in onze ogen ook de wettelijke en morele plicht) om de menselijke maat bij windturbines vorm te geven met een maatwerkregeling vooraf.

Reactie gemeente

Het toetsingskader behelst nu een algemeen kader. Maatwerk kan pas plaatsvinden op het moment dat er een concreet plan is. Dat de gemeente ervoor heeft gekozen om niet op voorhand, los van een concreet plan, maatwerkvoorschriften op te leggen betekent echter niet dat ze er niet komen. Zie ook de reacties op de onderwerpen geluid en slagschaduw.

Met alleen maatwerkvoorschriften is sprake van een reductie van lasten, maar er is geen sprake van een verdeling van lusten. Op basis van een concreet initiatief kunnen de lusten en lasten in balans gebracht worden. Daarnaast zijn maatwerkvoorschriften alleen afdwingbaar met een goede onderbouwing. Dit is zonder concreet initiatief niet mogelijk.

Gemeente Zwijndrecht heeft geen adviezen gekregen waaruit blijkt dat maatwerk financieel niet mogelijk is.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande resulteert niet tot wijzigingen in het toetsingskader. Als er een concreet initiatief is, zal afgewogen worden of maatwerkvoorschriften opportuun zijn. Zie de wijzigingen bij geluid en slagschaduw.

12.10 Haalbaarheidsstudie

Inspreker:

25, 32

Samenvatting

Inspreker vindt dat de haalbaarheidsstudie onderdeel moet uitmaken van het toetsingskader zodat er geen verassing ontstaat in het geval er geschikte locaties worden toegevoegd.

Inspreker vraagt zich af waarom locatie Grote Lindt is aangewezen als gewenste locatie nadat in 2013 het haalbaarheidsonderzoek 'Windenergie in Drechtsteden' heeft uitgewezen dat er binnen Zwijndrecht meer geschiktere locaties zijn (Hooge Nesselolder).

Reactie gemeente

Hoewel er begin 2015 een haalbaarheidsstudie is uitgevoerd ging deze studie alleen uit van de actuele situatie en is daarmee een momentopname. Dit houdt in dat er vanwege toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen geschikte locaties kunnen afvallen of toegevoegd worden. Hoewel het lijkt alsof de initiatiefnemer hiermee veel vrijheid heeft om de locatie voor windturbines te bepalen zal dit in de praktijk niet het geval zijn doordat er voldaan moet worden aan de wettelijke eisen die gesteld worden aan bijvoorbeeld geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

Locatie Groote Lindt is niet aangewezen naar aanleiding van het onderzoek uit 2013. Locatie Groote Lindt is al langer opgenomen in provinciaal beleid. Het onderzoek uit 2013 laat inderdaad zien dat er Hooge Nessesolder minder milieutechnische belemmeringen kent dan Groote Lindt. De provincie heeft toch een voorkeur voor Groote Lindt vanwege de koppeling met grootschalige industrie.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande resulteert niet tot wijzigingen in het toetsingskader.

12.11 Betrokkenheid gemeente

Inspreker:

24

Samenvatting

Inspreker vindt het belangrijk dat de gemeente zich niet uit het proces terugtrekt wanneer er een initiatiefnemer is gevonden.

Reactie gemeente

De gemeente blijft in haar rol als bevoegd gezag betrokken in het gehele proces van de projectontwikkeling.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande resulteert niet tot wijzigingen in het toetsingskader.

12.12 Bewonerscoöperatie

Inspreker:

46

Samenvatting

De inspreker ondersteunt het beleid van de gemeente Zwijndrecht als groene gemeente. Verder vraagt de inspreker dat er geen extra zware eisen aan windmolens op de locatie worden opgelegd, maar deelt wel de visie dat concrete plannen in goed overleg met omliggende bedrijven en bewoners in de buurt moet uitwerken om draagvlak te vergroten. Tevens pleit de inspreker ervoor windenergieprojecten te laten ontwikkelen door bewonerscoöperaties of samen met hen en daar zo nodig bij andere initiatiefnemers op aan te dringen. Dit, omdat het belangrijke voordelen heeft:

- De lusten en lasten van windenergie worden in balans gebracht. Doordat de inkomsten niet alleen ten bate komen van onbekende en onzichtbare investeerders draagt de coöperatieve vormgeving bij aan verhoging van het draagvlak voor het windproject. Vaak hebben coöperaties de steun en sympathie van de lokale politiek;
- In een coöperatie wordt doorgaans lokaal geïnvesteerd. De inkomsten van het project komen vervolgens beschikbaar aan de lokale economie;
- Een coöperatie zet doorgaans de stroom lokaal af. Er is een directe koppeling tussen de productie van duurzame energie en de afname rondom de turbine. Dit geldt ook voor de groen-certificaten. Zo dragen lokale windenergie-coöperaties bij aan de energietransitie doelstellingen in de Gelderse regio's.

Drechtse Wind wil in Zwijndrecht hierbij helpen en participatie kan op de volgende wijze worden aangepakt:

- Voorkom dat participatie in projecten te vrijblijvend wordt opgevat door de initiatiefnemers. De term participatie zal daarom verder uitgewerkt moeten worden. De mogelijkheid voor een achtergestelde obligatielening waarin bewoners kunnen deelnemen is niet toereikend. Aandeel in het project en zeggenschap op thema's als dividendbeleid, stroomverkoop en lokale compensatie zijn minimale criteria om zinvol te kunnen participeren.
- Vereis in lijn met de milieueffectrapportage en ruimtelijke onderbouwing een *sociale effect rapportage*. Een document waarin ontwikkelaars van projecten uit de doeken doen hoe ze participatie en draagvlak voor het project vormgeven of hebben vormgegeven. Stel hierin harde voorwaarden zoals:
  - Open en transparante communicatie met de directe omgeving van het project vanaf de initiatie van het project, aantoonbare effort gericht op doelgroepen rondom het project ter compensatie van de ontwikkeling van het project.
  - Bieden van zinvolle participatie (inleg, rendement, eigendom, lokale economie.) van een minimale omvang (te denken valt aan tenminste 30%) binnen de gemeente en aanpalende gemeenten waarin het project gerealiseerd wordt.

Verder verzoekt de inspreker om doelstellingen voor duurzame energieopwekking serieus te nemen en ook op zoek te gaan naar andere locaties in de gemeente om plaatsing van windmolens met voldoende capaciteit mogelijk te maken.

Reactie gemeente

De gemeente onderschrijft veel van bovenstaande opmerkingen en nodigt de coöperatie uit om met een initiatief te komen. De gemeente wil echter niet zover gaan om op voorhand al genoemde specifieke eisen te stellen aan participatie en compensatie. Juist door dit vorm te geven in overleg met omwonenden vind er participatie plaats.

Er is nu geen sprake van mogelijke locaties voor windenergie buiten de locatie Grote Lindt.

12.13 Bedrijfsactiviteiten

Inspreker:

31

Samenvatting

Inspreker is geen voorstander van daadwerkelijke plaatsing van de windmolens. Beide locaties zijn van essentieel belang voor de bedrijfsactiviteiten. Inspreker is van mening dat deze negatief beïnvloed worden door plaatsing van windmolens. Daarnaast zijn er plannen om op locatie 1 in de toekomst een centraal kantoor te bouwen. Tevens is de windmolen op locatie 2 dichtbij één van onze kantoren gelegen; wij achten dit niet wenselijk.

Reactie gemeente

De gemeente zal grondeigenaren / gebruikers niet dwingen om over te gaan tot de plaatsing van windturbines. Zoals reeds opgenomen in het toetsingskader mogen bedrijfsactiviteiten niet belemmerd worden. Zonder medewerking van de grondeigenaar worden er geen windturbines geplaatst.

Wijzigingen toetsingskader

Bovenstaande resulteert niet tot wijzigingen in het toetsingskader.